

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
Відділення стаціонарного догляду для постійного або
тимчасового проживання Комунальної установи «Центр надання
соціальних послуг» Талалаївської селищної ради**

17.09.2025

м. Чернігів, 2025

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 17.09.2025 групою НПМ здійснено відвідування Відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання комунальної установи «Центр надання соціальних послуг» Талалаївської селищної ради (далі – відділення, заклад).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Гиря Марина Володимирівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Шумна Лариса Петрівна, представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Чернігівській області;

Гавриль Олена Анатоліївна, представник громадської організації, регіональний координатор взаємодії з громадськістю Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Загальна інформація.

Відділення знаходиться за адресою: вул. 40-річчя Перемоги, 16-А, с. Болотниця, Прилуцький р-н., Чернігівська обл.

Керівництво:

Рябчун Людмила Павлівна, директор комунальної установи «Центр надання соціальних послуг» Талалаївської селищної ради.

Люлька Любов Миколаївна, завідувач відділення.

Відповідно до Положення про відділення від 19 червня 2025 року, затвердженого директором комунальної установи «Центр надання соціальних послуг» Талалаївської селищної ради, заклад утворюється для обслуговування не менше як 10 і не більше як 16 одиноких громадян, до якого на постійне або тимчасове проживання, повне державне утримання безоплатно приймаються одинокі громадяни похилого віку, особи з інвалідністю (які досягли 18-річного віку), хворі (з числа осіб працездатного віку на період до встановлення їм групи інвалідності, але не більше як чотири місяці), які відповідно до висновку лікарсько-консультаційної комісії закладу охорони здоров'я за станом здоров'я не здатні до самообслуговування, потребують постійного стороннього догляду та допомоги, стаціонарного догляду, соціально-побутових, соціально-медичних та інших соціальних послуг.

До відділення на постійне або тимчасове проживання, повне державне утримання приймаються громадяни, які досягли пенсійного віку,

встановленого статтею 26 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», а також особи, яким до досягнення зазначеного пенсійного віку залишилося не більш як півтора року; особи з інвалідністю у віці більше 18 років, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, соціально-побутового обслуговування, медичної допомоги та комплексу реабілітаційних заходів і яким згідно з висновком лікарської комісії не протипоказане перебування у відділенні стаціонарного догляду.

У відділенні громадяни перебувають на повному державному утриманні, одержують соціальну послугу стаціонарного догляду та відповідно до встановлених норм забезпечуються:

- 1) житлом, одягом, взуттям, постільною білизною, м'яким і твердим інвентарем і столовим посудом;
- 2) раціональним чотириразовим харчуванням, у тому числі з урахуванням віку і стану здоров'я, у межах натуральних норм харчування, передбачених для мешканців інтернатних установ;
- 3) медичним обслуговуванням;
- 4) слуховими апаратами, окулярами, протезно-ортопедичними виробами, засобами пересування (крім моторизованих), медикаментами відповідно до медичного висновку;
- 5) комунально-побутовим обслуговуванням (опалення, освітлення, радіофіксація, тепло-, водопостачання тощо).

Заклад розрахований на проживання 16 осіб. На день відвідування у ньому проживало 15 осіб (9 чоловіків та 6 жінок), з них: 5 осіб з інвалідністю, 1 особа користувач крісла колісного, 3 – лежачих хворих.

Заклад також включено до Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг, як надавач соціальної послуги стаціонарного догляду.

У 2024 році відділення профінансовано на суму 11 086 500,00 грн., отримано благодійної допомоги та поставлено на облік на суму 210 967,85 грн. (продукти харчування, одяг, миючі засоби, посуд, пральна машина, сушильна машина, холодильник, підгузки).

Фінансування закладу на 2025 рік затверджено у розмірі – 11 644 200,00 грн., отримано та поставлено на облік благодійної допомоги на суму 16 644,00 грн (матраци, поручні пристінні).

До відділення громадяни приймаються на підставі рішення уповноваженого органу Талалаївської селищної ради про надання соціальних послуг.

У закладі всі підопічні перебувають на повному державному утриманні з відрахуванням 75% пенсії.

З 1 січня 2024 року по день відвідування у закладі померло 6 осіб (причиною смерті здебільшого встановлено хронічна серцева недостатність). Фактів насильницької смерті не встановлено.

Діяльність відділення забезпечують 13 працівників. Обслуговування отримувачів соціальної послуги відповідно до штатного розпису здійснюють, зокрема: завідувач відділенням – 1 шт. од; сестра медична б/к – 1 шт. од; молодша медична сестра з догляду за хворими – 4 шт. од.; молодша медична сестра

(санітарка-прибиральниця) – 1 шт. од.; молодша медична сестра (санітарка-ванниця) – 0,5 шт. од.; машиніст із прання та ремонту спецодягу – 1 шт. од.; кухар – 2 шт. од.; підсобний робітник – 0,5 шт. од. та інші працівники – 2 шт. од.

Заклад розташований в одноповерховій будівлі, яка включає в себе 10 житлових кімнат, їдальню, харчоблок, медичний кабінет, ізолятор. Загальна площа будівлі становить 470 м².

Територія закладу охайна та доглянута, наявні лавки із навісом, що захищають від сонця, для комфортний прогулянок (фото 1).

Підопічні вільно пересуваються територією закладу, а також мають можливість здійснювати самостійні прогулянки за межами відділення.

Жінки й чоловіки проживають окремо.

Під час відвідування встановлено, що для отримувачів соціальної послуги створено належні умови проживання. Підопічні забезпечені чистою постільною та натільною білизною, панує домашня атмосфера (фото 2, 3).

Працівники закладу проводять належне прибирання в житлових кімнатах та приміщеннях загального користування.

У закладі забезпечується догляд за особами похилого віку: надається допомога в годуванні, здійсненні індивідуальних санітарно-гігієнічних процедур.

Житловий корпус облаштований пандусом, також обладнаний системою водопостачання та водовідведення, є бойлер для підігріву води.

Отримувачі соціальної послуги проживають у кімнатах від одного до двох осіб. З кожним з них укладено договір про надання соціальних послуг

Для забезпечення права на приватність під час проведення санітарно-гігієнічних процедур ліжковим хворим, які проживають в кімнатах по двоє осіб, використовуються ширми.

Зі слів адміністрації закладу постільну білизну та рушники замінюють раз на тиждень.

На нічне чергування у відділенні з отримувачами соціальної послуги залишається молодша медична сестра.

У житлових кімнатах закладу оптимальний температурний режим, природне та штучне освітлення задовільне.

У відділенні організовано чотириразове харчування, середня вартість якого для однієї особи на день складає 102,9 грн.

Працівники харчоблоку регулярно проходять медичні огляди, а їхні санітарні книжки є в наявності, що забезпечує дотримання вимог санітарії та безпеки харчування.

З метою контролю за дотриманням якості та безпечності харчових продуктів при приготуванні і реалізації готової продукції від кожної партії приготовлених страв кухарем відбирається добова проба (фото 4).

Відповідно до вимог Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» отримувачами соціальної послуги укладено (підписано) декларації з лікарем, який надає первинну медичну допомогу. Витрати закладу на медикаменти на одну особу на день складають 5,31 грн.

З комунальним некомерційним підприємством «Талалаївська центральна лікарня» укладено договір про надання медичних послуг № 94 від 14.04.2025.

У закладі наявне приміщення для облаштування приймально-карантинного відділення, до якого необхідно поміщати підопічних при влаштуванні на термін 14 днів для подальшого спостереження і забезпечення інфекційного контролю, а також для ізоляції осіб з інфекційними захворюваннями.

Під час огляду наявних у закладі медичних препаратів не виявлено ліків з терміном придатності, що минув.

Якість питної води відповідає вимогам Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 12.05.2010 № 400 (далі – ДСанПіН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною»), проведеного Варвинським відділом Прилуцького МРВ Чернігівської регіональної державної лабораторії Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів (експертний висновок від 18.11.2024 № 658).

Групою НПМ встановлено, що одяг, постільна білизна та інший м'який інвентар промарковано та персоналізовано.

Будівля відділення обладнана пожежною сигналізацією, ведеться облік наявних вогнегасників, забезпечено їх своєчасне технічне обслуговування. Вікна закладу не заґратовані, наявні затверджені схеми евакуації.

Заклад забезпечений альтернативними джерелами енергії, що дозволяє підтримати безперебійне функціонування у разі відключення електропостачання (генератор).

У житлових кімнатах облаштовані кнопки виклику персоналу, що забезпечує можливість своєчасного звернення підопічних по допомогу до медичних працівників у разі потреби в екстреній медичній допомозі.

Для підопічних організовуються різноманітні дозвіллеві заходи, які проводяться в актовій залі:

- привітання отримувачів соціальної послуги з днем народження;
- проводяться концертні програми;
- проводилась виставка картин місцевого художника.

У відділенні наявний стенд, де зазначена інформація про права і обов'язки отримувача соціальної послуги. Розміщений також стенд з інформацією про національну гарячу лінію для отримувачів соціальної послуги, адреси та телефони посадових осіб (зокрема, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини) та гарячих ліній, на які вони можуть звертатись у разі порушення їх прав та інтересів.

У закладі налагоджена співпраця з місцевим Центром з надання безоплатної вторинної правничої допомоги.

Група НПМ провела особисте конфіденційне спілкування з усіма отримувачами соціальної послуги, а також ознайомила з особовими справами отримувачів соціальних послуг, оглянула житлові та допоміжні приміщення. У закладі панує доброзичлива атмосфера. Зовнішній вигляд підопічних охайний.

Скарг на неналежне поводження, якість догляду та умови проживання від отримувачів соціальної послуги не надходило.

Також мешканці відділення повідомили про відсутність застосування до них будь-яких заходів фізичного або психологічного впливу.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування НПМ здійснено 16.12.2024, за результатами якого групою НПМ виявлено порушення прав:

на життя та безпеку підопічних в умовах воєнного стану;

на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло;

на повагу до приватного і сімейного життя .

За результатами попереднього відвідування НПМ вносились такі рекомендації:

1. Чернігівській обласній військовій адміністрації:

1.1. Вжити невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду.

2. Талалаївській селищній раді Чернігівського району Чернігівської області:

2.1. Забезпечити контроль за усуненням недоліків, викладених у цьому звіті, та вжити заходів щодо забезпечення безпечних та комфортних умов проживання отримувачів соціальних послуг.

3. Комунальній установі «Центр надання соціальних послуг» Талалаївської селищної ради.

3.1. Вжити невідкладних заходів щодо усунення порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду у закладі.

3.2. Вжити заходів щодо облаштування укриття для підопічних та персоналу відділення.

3.3. Забезпечити дотримання норм житлової площі на одну особу відповідно до чинного законодавства.

3.3. Здійснити організацію дієтичного харчування.

3.4. Обладнати житлові кімнати кнопками виклику персоналу.

Рекомендації надані за результатом попереднього відвідування майже всі виконані. Зокрема:

житлові кімнати облаштовано кнопками виклику персоналу;

в коридорі встановлено поручні для зручного пересування підопічних;

підопічні проживають в кімнатах від 1 до 2, що відповідає нормам житлової площі на одного підопічного;

закуплено ширми для проведення гігієнічних процедур.

II. ФАКТИ ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя та безпеку (стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

1. У ході відвідування встановлено, що в закладі відсутні захисні споруди (укриття) та будь-які обладнані приміщення, які мають забезпечувати можливість

безпечного перебування підопічних у разі оголошення повітряної тривоги, що не відповідає вимогам пункту 7 розділу XVII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198 (далі – Державний стандарт) та абзацу другому підпункту 2 пункту 5 Критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 18.

Зі слів адміністрації закладу, під час оголошення сигналу «Повітряна тривога» підопічні використовують правило двох стін. Ліжкові хворі, які не мають фізичної можливості швидкого переміщення, залишаються у своїх кімнатах.

Невиконання правил безпеки під час оголошення сигналу «Повітряна тривога» створює загрозу життю та здоров'ю підопічних та персоналу закладу, особливо тих, хто не може швидко переміщатися (лежачі хворі та/або користувачі кріслами колісними).

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України, статті 283 та 284 Цивільного кодексу України).

2. У відділенні не забезпечується право мешканців на якісне харчування з урахуванням стану здоров'я, оскільки відсутнє дієтичне харчування.

Відсутність належного дієтичного харчування призводить до погіршення стану здоров'я отримувачів соціальної послуги, особливо тих, хто потребує спеціальних дієт через наявні захворювання. У закладі є дві особи, в яких цукровий діабет.

3. Під час відвідування групою НПМ було виявлено заморожене молоко в морозильній камері, що не відповідає встановленим санітарним нормам і вимогам щодо умов зберігання продуктів харчування (фото 5, 6).

Адміністрація пояснила, що молоко на третій день прокисає і тому змушені морозити.

За час складання звіту виявлене порушення було усунуто: наступну партію молока поміщено до холодильника для належного зберігання.

Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 48 Конституції України).

4. Кімнату для відпочинку підопічних не облаштовано належним чином: наявні меблі є застарілими та фізично зношеними, відсутні м'які меблі, що унеможлиблює створення належних умов для комфортного проведення часу підопічними. Відсутність зручного оснащення не сприяє відновленню фізичного та емоційного стану осіб, які перебувають у закладі (фото 7).

Порушення права на повагу до приватного і сімейного життя (стаття 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод).

5. Групою НПМ встановлено, що двері у санвузлах відділення не обладнані шпінгалетами, що унеможлиблює їх зачинення зсередини під час користування (фото 8). Відсутність можливості зачинити двері є порушенням базових умов

гідного проживання та свідчить про недотримання стандартів у сфері забезпечення приватності.

Порушення прав осіб з інвалідністю (стаття 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю).

6. Відповідно до пункту 6.1.8. державних будівельних норм В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН В.2.2. – 40:2018), усі приміщення загального користування (окрім технічних та технологічних) в громадських будівлях та спорудах повинні бути доступними для усіх верств населення, у тому числі для маломобільних груп населення. При розміщенні приміщень по висоті будівлі, крім сходів, необхідно передбачати пандуси, ліфти згідно з вимогами ДСТУ EN 81-70, піднімальні платформи, вертикальні підйомники згідно з вимогами ДСТУ EN 81-40, ДСТУ EN 81-41 або інші пристрої для переміщення.

Групою НППМ встановлено, що не всі приміщення закладу повною мірою пристосовані до потреб осіб з інвалідністю та підопічних, які належать до маломобільних груп населення, що порушує вимоги ДБН В.2.2-40:2018, а саме:

архітектурні елементи будівлі – пороги не оснащені попереджувальними контрастними смугами;

зовнішній пандус не відповідає пункту 5.3.2 ДБН В.2.2. – 40:2018 (фото 9);

зовнішні та внутрішні прорізи дверей мають пороги, що створює додаткові бар'єри для маломобільних груп населення (фото 10, 11).

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Чернігівській обласній військовій адміністрації, Прилуцькій районній військовій адміністрації:

Вжити невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду.

2. Талалаївській селищній раді Прилуцького району Чернігівської області:

Забезпечити контроль за усуненням недоліків, викладених у цьому звіті, та вжити заходів щодо забезпечення безпечних та комфортних умов проживання отримувачів соціальних послуг.

3. Комунальній установі «Центр надання соціальних послуг» Талалаївської селищної ради забезпечити:

вжиття невідкладних заходів щодо усунення порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду у закладі;

вжиття заходів щодо облаштування укриття для підопічних та персоналу відділення.

дієтичне харчування підопічним відповідно до медичних показань;

належне зберігання продуктів харчування, зокрема молока;

облаштування кімнати для відпочинку зручними м'якими меблями аби забезпечити зручність та комфорт підопічних;

обладнання приміщення закладу відповідно до вимог ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд»;

облаштування санвузлів шпінгалетами.

Додаток: фотоматеріали на 2 арк.

Керівник групи НПМ

**Головний спеціаліст Відділу
сприяння роботі
регіональних представництв**

Марина ГИРЯ

Фотоматеріали

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

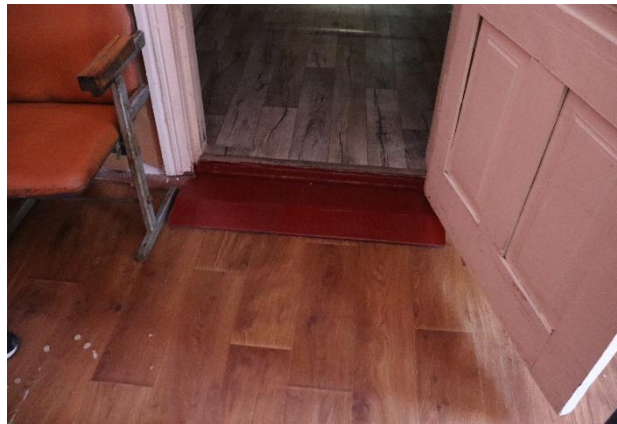

Фото 5

Фото 6

Φοτο 7**Φοτο 8****Φοτο 9****Φοτο 10****Φοτο 11**